

Національний
банк України

Результати опитування керівників підприємств **Черкаської області** щодо їх ділових очікувань*

IV квартал 2023 року

*Надані результати є відображенням лише думки респондентів – керівників підприємств Черкаської області в IV кварталі 2023 року і не є прогнозами та оцінками Національного банку України.

Результати опитування підприємств Черкаської області у IV кварталі 2023 року свідчать, що, незважаючи на безпекові ризики та логістичні труднощі з перетином кордону, респонденти очікують зростання обсягів виробництва товарів і послуг в Україні. Водночас вони негативно оцінюють перспективи розвитку своїх підприємств у наступні 12 місяців. Очікування щодо зростання цін послабилися. Очікування щодо девальвації залишаються високими.

У наступні 12 місяців керівники підприємств області очікують:

- **зростання обсягів виробництва товарів та послуг в Україні:** баланс відповідей – 18.8% (у III кварталі 2023 року – 26.3%) (графік 1), у цілому по Україні – 15.2%;
- **зростання цін на споживчі товари та послуги нижчими темпами:** частка респондентів, які очікують, що зростання цін не перевищить 10.0%, становить 66.7% (у попередньому кварталі – 52.6%), у цілому по Україні – 52.4%. Головними чинниками інфляції респонденти називають воєнні дії, витрати на виробництво та доходи населення (вплив чинника посилюється) (графік 2);
- **девальвацію національної валюти:** знецінення гривні відносно долара США очікують 58.8% респондентів (у попередньому кварталі – 57.9%), у цілому по Україні – 77.4%;
- **погіршення фінансово-економічного стану своїх підприємств:** баланс відповідей – «мінус» 16.7% (у попередньому кварталі – «мінус» 10.5%) (таблиця). У цілому по Україні очікується поліпшення фінансово-економічного стану підприємств – 4.1%;
- **зменшення загальних обсягів реалізації виробленої продукції:** баланс відповідей – «мінус» 11.8% (у III кварталі 2023 року – 21.1%). Водночас респонденти очікують, що обсяги реалізації продукції на зовнішньому ринку залишаться без змін: баланс відповідей – 0.0% четвертий квартал поспіль (таблиця). У цілому по Україні баланси відповідей – 10.6% та 9.7% відповідно;
- **зменшення інвестиційних видатків** як на виконання будівельних робіт, так і на машини, обладнання та інвентар: баланси відповідей – «мінус» 12.5% та «мінус» 6.3% відповідно (у попередньому кварталі – 5.6% та «мінус» 5.6%) (таблиця). У цілому по Україні баланси відповідей – «мінус» 6.9% та 6.6% відповідно;
- **зменшення кількості працівників** на своїх підприємствах: баланс відповідей – «мінус» 22.2% (у III кварталі 2023 року – «мінус» 15.8%) (графік 4). У цілому по Україні – «мінус» 6.5%;
- **зростання цін на товари / послуги, що купуються:** баланс відповідей – 77.8% (у попередньому кварталі – 78.9%). Респонденти також очікують прискорення зростання цін на товари / послуги власного виробництва: баланс відповідей – 38.9% (у III кварталі 2023 року – 26.3%) (графік 6). За оцінками респондентів, на подорожчання товарів / послуг власного виробництва найбільше впливатимуть ціни на сировину, матеріали, енергоносії, а також проблеми з логістикою (графік 7);
- **зростання витрат як на одиницю продукції (нижчими темпами), так і на оплату праці одного найманого працівника:** баланси відповідей – 61.1% і 55.6% відповідно (у попередньому кварталі – 73.7% і 52.6% відповідно) (графіки 4, 6).

Основними чинниками, що обмежують спроможність підприємств нарощувати виробництво, респонденти називають воєнні дії та їх наслідки, недостатній попит та занадто високі ціни на енергоносії (графік 5).

За оцінками підприємств, їх потреби в позикових коштах найближчим часом зростатимуть повільніше (графік 8). Респонденти, які планують брати банківські кредити, надають перевагу запозиченням у національній валюті. Умови доступу до банківських кредитів, за оцінками респондентів, останнім часом не змінилися (графік 9). Головними стримуючими чинниками залучення кредитних ресурсів респонденти називають наявність інших джерел фінансування (вплив чинника посилюється), занадто високі ставки за кредитами та надмірні вимоги до застави (графік 10).

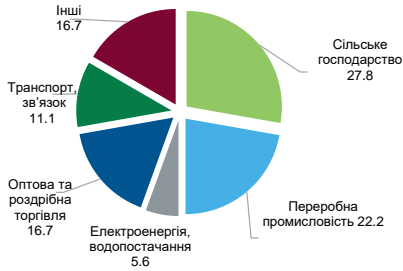
83.3% респондентів зазначили, що не мають проблем із проведенням операцій з коштами, розміщеними на банківських рахунках (у цілому по Україні – 95.8%).

Оцінки респондентів щодо стану підприємств на момент опитування (графік 3):

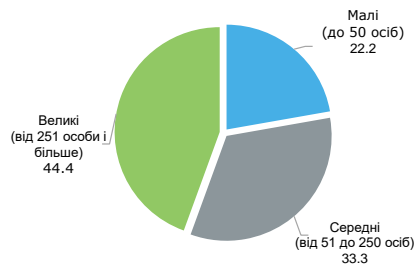
- **поточний фінансово-економічний стан добрий:** баланс відповідей – 5.6% (у III кварталі 2023 року – 5.3%). У цілому по Україні поточний фінансово-економічний стан підприємств поганий – «мінус» 5.6%;
- **рівень залишків готової продукції власного виробництва вищий, ніж нормальний:** баланс відповідей – 8.3% (третій квартал поспіль);
- **підприємства області спроможні задовольнити неочікуване збільшення попиту за рахунок власних виробничих потужностей:** баланс відповідей – 22.2% (у попередньому кварталі – 31.6%).

Паспорт вибірки^{1,2}

Розподіл респондентів за основним видом діяльності підприємств (за КВЕД), %

Розподіл респондентів за розміром підприємств за кількістю працівників, %

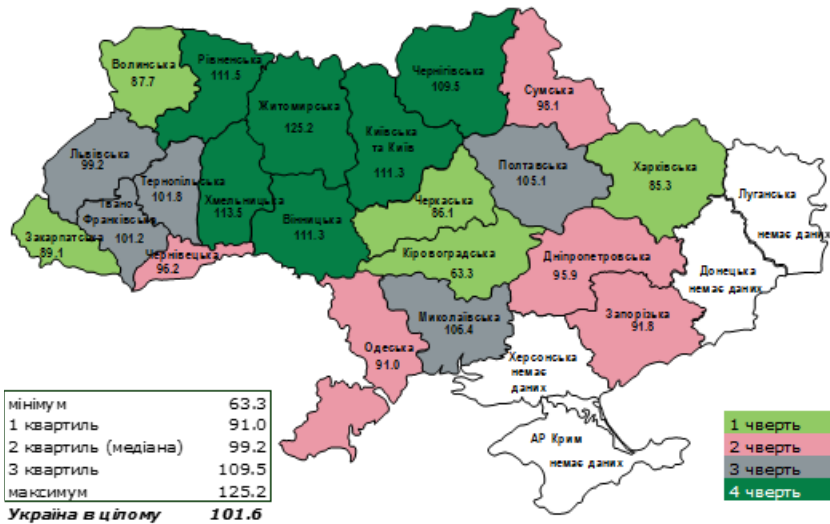

Розподіл респондентів за напрямом діяльності, %

- період проведення – 31 жовтня – 22 листопада 2023 року;
- опитано всього 18 підприємств;
- репрезентативна за такими видами економічної діяльності, як сільське господарство та переробна промисловість.

Індекс ділових очікувань на наступні 12 місяців за областями³, %

*квартиль - значення ознаки, яка ділить ранжовану сукупність значення показника (ІДО) на чотири рівновеликі частини;
 **медіана - значення ознаки, яка розміщується в середині ранжованої сукупності і поділяє її на дві рівні частини.

Таблиця. Очікування підприємств Черкаської області щодо їх ділової активності (за складовими)

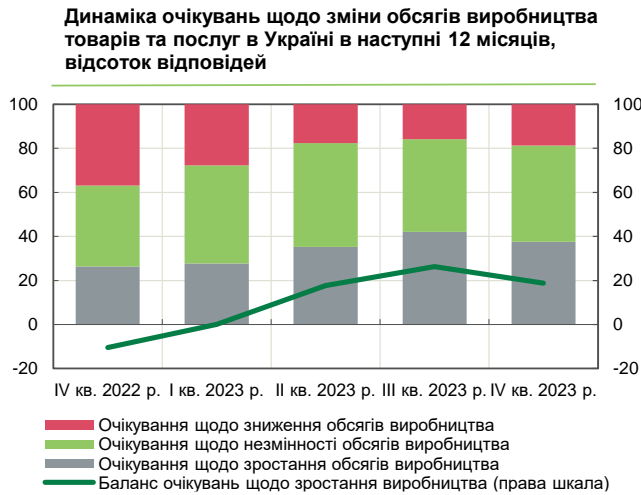
Очікування респондентів у наступні 12 місяців щодо:	Баланси відповідей, %				
	IV кв. 2022 р.	I кв. 2023 р.	II кв. 2023 р.	III кв. 2023 р.	IV кв. 2023 р.
фінансово-економічного стану	0.0	-15.8	-5.6	-10.5	-16.7
загальних обсягів реалізації продукції власного виробництва	0.0	-5.6	-5.9	21.1	-11.8
інвестиційних видатків на проведення будівельних робіт	-21.1	-22.2	-6.3	5.6	-12.5
інвестиційних видатків на машини, обладнання та інвентар	-15.8	-23.5	-6.3	-5.6	-6.3
кількості працівників	5.3	-15.8	-16.7	-15.8	-22.2

¹ Вибірка формується пропорційно внеску регіону і виду економічної діяльності у виробництво валової доданої вартості України.

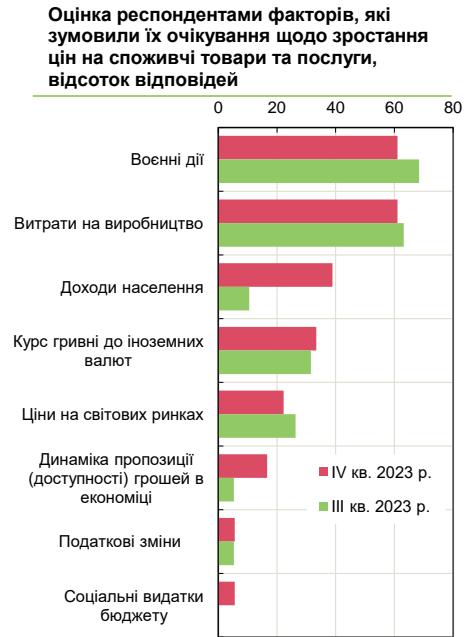
² В окремих випадках незначні розбіжності між підсумками та сумою складових можливі за рахунок округлення.

³ Індекс ділових очікувань – агрегований показник щодо очікуваного розвитку підприємств у наступні 12 місяців, розрахований за балансами відповідей респондентів стосовно змін фінансово-економічного стану підприємства та майбутньої економічної активності.

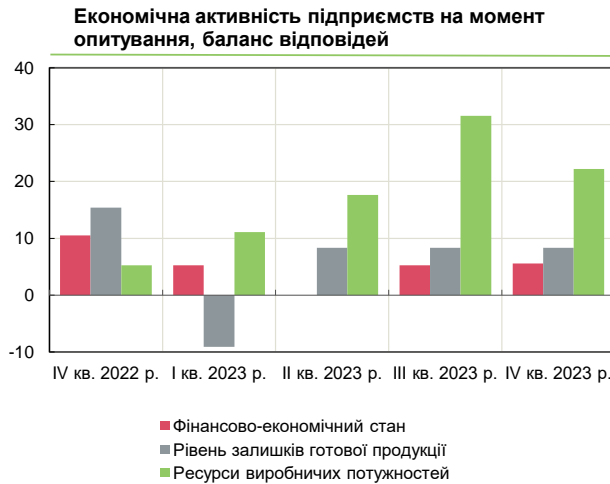
Графік 1

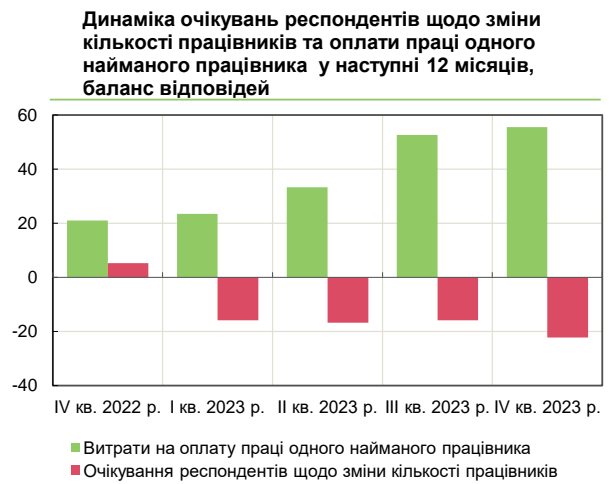
Графік 2

Графік 3

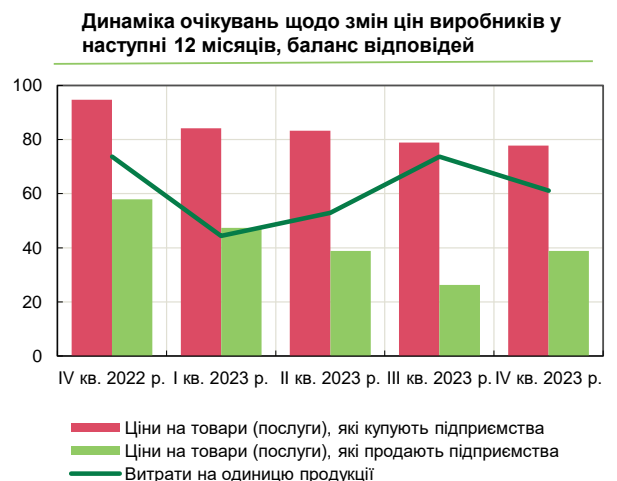
Графік 4

Графік 5

Графік 6

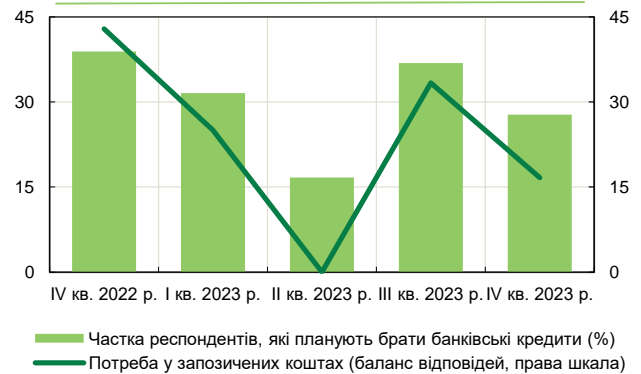
Графік 7

Оцінка респондентами факторів, які впливають на зміни рівня відпускних цін на товари та послуги, відсоток відповідей

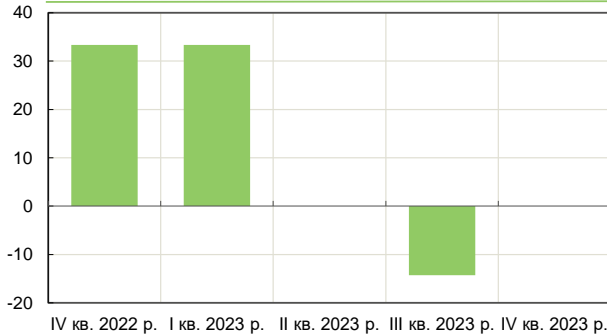
Графік 8

Очікування респондентів щодо потреби в запозичених коштах та плани щодо банківських кредитів найближчим часом, відсоток відповідей

Графік 9

Динаміка оцінок респондентів щодо змін умов отримання банківського кредиту, баланс відповідей*

*Різниця між відсотками відповідей респондентів "стали жорсткішими" та "пом'якшилися"

Графік 10

Оцінка респондентами факторів, які можуть змусити підприємство уникати/відкладати використання кредитних послуг банків, відсоток відповідей

